

VERONICA ANA VLASIN
HORIA DAN VLASIN

**TERMENI PENTRU SPECII CU AREAL NATURAL
RESTRÂNS: ‘CER’ (*QUERCUS CERRIS*), ‘GÂRNIȚĂ’
(*QUERCUS FRAINETTO*), ‘JEPI’ (*PINUS MUGO*),
‘ZADĂ’ (*LARIX DECIDUA*)**

În acest studiu vom urmări corelația dintre arealul natural al unor specii forestiere cu o răspândire mai restrânsă și prezența termenilor care denumesc respectivele specii, așa cum se reflectă în hărțile *Atlasului lingvistic român*.

Sursele sunt reprezentate de faptele lingvistice înregistrate în hărțile *Atlasului lingvistic român*: ALR I, chestiunea [1948] *Stejar – gorun – cer*, ALR II, s.n., vol. III, hărțile 624 **Cer**, 625 **Gârniță**, 626 **Jepi** și ALRM II, s.n. vol. II, hărțile 427 **Cer**, 428 **Gârniță**, 426 **Zadă** și 433 **Jepi**.

Materialul lingvistic este corelat cu cel din lucrări din domeniul silvic, dicționare etnobotanice sau de fitonime românești, lucrări de botanică (Al. Borza, V. Stănescu, C. Drăgulescu, Al. Beldie etc.) pentru a stabili în ce fel și în ce măsură există o legătură directă între prezența unei specii (prin urmare a noțiunii) și prezența termenilor referitori la aceasta.

Cerul și *gârnița* fac parte din genul *Quercus*, familia *Fagaceae* (ordinul *Fagales*, subîncrângătura *Angiospermæ*) (pentru clasificare, vezi, spre exemplu, *Flora R.P.R., Dicționar etnobotanic, Flora României 1977, Dendrologie 1979*).

Cerul (*Quercus cerris*) este răspândit la câmpie, în zona de silvostepă și în zona forestieră a Munteniei și Olteniei, de unde se ridică și la coline, pentru ca în vestul Transilvaniei și în Banat să apară frecvent la dealuri. Apare izolat, în Munții Apuseni și în sudul Dobrogei, lipsește, practic, din Moldova și din Podișul Transilvaniei (vezi *Flora R.P.R.*) (*Dendrologie 1979*, p. 199–200) (vezi *infra*, Anexe, h. 1 și 2).

Gârnița (*Quercus frainetto*) prezintă areal restrâns, inclus în arealul cerului; cele mai întinse păduri de *gârniță* se găsesc în Muntenia, frecvent în silvostepa Olteniei și Munteniei. În vestul țării apare la coline și dealuri, atât în Banat, cât și în Transilvania (*Dendrologie 1979*, p. 229; pentru detalieri, vezi *Flora R.P.R.*) (vezi *infra*, Anexe, h. 3).

Areal restrâns au și *stejarul* (*Quercus robur*) și *gorunul* (*Quercus petraea*), așa cum reiese din hărți (vezi *infra*, Anexe, h. 4 și 5). Însă, din punct de vedere lingvistic, corelația dintre prezența efectivă a speciei și răspândirea termenilor este mai greu de delimitat, deoarece termenii *stejar* și *gorun* sunt, în general, cunoscuți de vorbitori, chiar dacă arborii lipsesc din zonă.

De altfel, și în DLR *stejarul* (cu variantele: *steájar*, *sterjér*, *stajár*, *stájár*, *stájér*, *stîjár*, *stînjár*, *stînjér*, *strajér*, *strájér*, *štejár*, *štejér*, *štijár*, *štojár*, *trájér*) este „1. Numele mai multor specii de arbori din familia fagaceelor [...], arbore din această

familie: a) (și în sintagmele **stejar pedunculat** [...], foarte răspândit în regiunile de deal și câmpie, (regional) **gărin, goronaș, gorun, sledun, terș, tufan**); (2) *Quercus robur*” și „b) (popular) **cer** (*Quercus cerris*) [...]; c) (popular) **gârniță** (*Quercus frainetto*) [...]; d) (popular) **gorun** (*Quercus petraea*)”.

Urmărind chestiunea [1948] din ALR I (*Stejar – gorun – cer*) am constatat cu ușurință faptul că *stejar* (și variantele) sau *gorun* (cu variantele) apar în majoritatea punctelor de anchetă, deși arealul natural al celor două specii este mult mai restrâns (în special al stejarului).

Din acest motiv, o corelație între răspândirea efectivă a stejarului sau a gorunului și prezența termenilor prin care se identifică cele două specii este dificil de realizat. Astfel, cerul sau gârnița – și ele specii cu areal restrâns și prezentând caracteristici bine delimitate față de speciile înrudite – sunt mai ușor de urmărit din punct de vedere lingvistic.

Comparând harta care redă arealul cerului (vezi *infra*, Anexe, h. 1) cu cea lingvistică (Anexe, h. 6), este evident că faptul lingvistic confirmă ceea ce indică harta răspândirii speciei. O diferență se poate constata pentru partea de nord-vest (județele Sălaj, Satu Mare, vestul județului Cluj), unde harta lingvistică marchează prezența termenului *cer* într-o zonă în care, aparent, arborele nu există. Aparenta neconcordanță este rezolvată în momentul în care harta lingvistică este comparată cu h. 2, preluată dintr-o sursă mai recentă, rezultată în urma reinventarierii arboretelor de cer, hartă care atestă prezența speciei și în zona de nord-vest, unde apare termenul *cer*.

Comparând harta arealului speciei *Quercus frainetto* (vezi *infra*, Anexe, h. 3) și cea lingvistică înfățișând prezența termenilor *gârniță* (*gârniț*), *gârneață* (vezi *infra*, Anexe, h. 7) (pe baza ALR I [1948]) putem constata aceeași concordanță între prezența speciei și prezența unor termeni referitori la aceasta.

Legătura dintre prezența unei specii și existența termenului care o numește poate fi remarcată și din felul în care au fost notate pe fișe explicațiile diferențiatorie și din faptul că, acolo unde apar termenii *gârniță* sau *cer*, spre exemplu, există cel puțin unul sau mai mulți termeni pentru celelalte specii.

Din punct de vedere lingvistic, în cazul chestiunii [1948] *Stejar – gorun – cer*, în multe dintre punctele anchetate apar câte trei termeni (sau variante ale acestora), cu scurte descrieri menite a face deosebirea între specii. Alteori, deși termenii sunt prezenți, subiectul precizează că nu cunoaște diferența dintre specii ori dă un termen, după care adaugă fie că nu există altă specie, fie că nu cunoaște el alte specii sau alți termeni.

În alte situații sunt notați mai mulți termeni, dar:

- S-a precizat că în zonă nu există arborele, însă informatorul cunoaște termenul: *cer* pct. 1, 335; *gârniță* pct. 26;
- *Gârnița* e la fel cu *góronul* pct. 61;
- *Stăjar* e tot neamul pct. 148;

- *Gârniță* = stejar = *gorân*, subiectul nu le poate deosebi pct. 708;
- În punctul 61 s-a precizat că *gârnițul* e la fel cu gorunul, dar scoarța aduce cu cea a cerului, iar termenul *góron* îi este cunoscut informatorului din „herbar”;
- În punctul 831 au fost notați termenii: *stejar*, *ceroi*, *gorun*, *gârnițar*, dar subiectul precizează că nu cunoaște deosebirea dintre specii, iar denumirile le cunoaște din carte. Situația este similară și în punctul 856, unde au fost notați: *copac*, *gorun*, *cer*, *gârniță*, *ștejar*, dar subiectul nu poate deosebi speciile, fiindcă în zonă nu sunt păduri; la fel este și în pct. 940, unde au fost notați *ștejar*, *gorun*, *gârniță*, dar informatorul nu le poate deosebi;
- În punctul 865 subiectul cunoaște termenul *gârniță* de la persoane mai în vârstă, dar nu cunoaște specia.

În privința termenului *gârneață* (vezi h. 7), prezent în sudul Moldovei, trebuie să ținem seama de următoarele precizări notate pe fișe:

- *Gârneață* este *stejarul* care trece prin faza de *tufan* (când e mic, tânăr), *gârneață* (după 15 ani), apoi *stejar*, iar *gorun* când este foarte bătrân (pct. 588);
- *Gârneață* = *gorân*, aceeași specie: pct. 594, 595;
- *Gârneață* = *stejar*, care e copacul mare, bătrân, nu se face deosebire: pct. 596, 600, 610, 704.

Dacă informația lingvistică este corelată cu h. 3, înfățișând arealul speciilor *Quercus frainetto* și *Quercus pedunculiflora*, este evident că, în zona unde apare forma *gârneață*, termenul nu se referă la *Quercus frainetto*, *gârnița*, ci la *Quercus pedunculiflora*, stejarul brumăriu, care apare în mici insule în zona din sudul Moldovei (Galați, Buzău) și în jud. Tulcea (zonele cu hașură oblică), ori o varietate de gorun (a se vedea h. 5).

Materialul lingvistic din hărțile 427 **Cer** și 428 **Gârniță** (din ALRM II, s.n., vol. II; vezi *infra*, Anexe, p. 516, 517), prezintă o variabilitate a termenilor care ar putea fi clasificată în felul următor:

1) Pe de o parte, avem *termenii generali* referitori la genul *Quercus*¹: *stejar* (și formele sale), *góron* și *tufă* (*tufan*);

2) *Termeni speciali* pentru fiecare specie:

a) *Cer*, *ceroi*, *lemn de cer* pentru *cer*;

b) *Gârniță* (și variantele sale), *goroniță* (pentru *gârniță*).

1. *Termenii generali* sunt consemnați de DLR: *stejar* (și variantele sale *stăjar*, *stăjer*, *stânjar*, *ștejar*) (vezi anexa, harta 427 **Cer**) sau pot fi ușor explicați ca deri-

¹ Vezi *supra*, definiția din DLR.

vate: *ștejărel*, *ștejărică*. Forma *ștejărică* apare în ALR I [1948] ca echivalent pentru *gârniță* în punctul 926 și ca echivalent al lui *gârneață* în punctul 898.

Góron este o variantă a lui *gorun*², cuvânt care există și la bulgari și pare a fi înrudit cu *gârnița*. Conform DLR, *gorunul* (*Quercus pedunculata*³) denumește o varietate de stejar (pe alocuri stejarul însuși).

Tufă este prezent în DLR: „3. ca nume dat mai multor specii de stejar (*Quercus pubescens*, *sessiflora*, *frainetto*, *cervis*, *conferta*⁴ etc.)”, atestat în Muntenia, Oltenia, iar *tufan* este descris în DLR: „4. ca nume dat mai multor specii de stejar⁵ (*Quercus pubescens*, *petraea*, *sessiflora*, *conferta*, *lanuginosa* și *robur*)” și este explicat din *tufă* + sufixul *-an*.

2. Termeni speciali:

a) Cer

Pentru termenul *cer*⁶ (lat. < *cérrus*, *-um*) DLR trimite la *tufă*, cu explicațiile aferente.

Ceroi este menționat în DLR ca augmentativ, atestat în Banat. În harta 427 din ALRM II, s.n. termenul apare în estul Banatului, dar este notat și în punctele 848 și 836. Completând aria termenului *cer* pe baza chestiunii [1948] a ALR I (*Stejar – gorun – cer*), constatăm prezența lui *ceroi* și în puncte la est de Deva (109, 112, 116, 118, 831), în Petroșani dar și în pct. 808, 840 din Oltenia (vezi h. 6).

Ghindă, termen notat în punctul 705, nu este atestat și pentru arbore, cuvântul denumind, conform DLR, fructul stejarului, al cerului, *gorunului*, *gârniței*, *tufanului*.

b) Gârniță:

În DLR *gârniță*⁷ este denumirea pentru *Quercus conferta*⁸, atestat în Muntenia și Banat.

Gârneață este menționat în DLR ca variantă a lui *gârniță*, atestat în Moldova, cu referire la stejar.

Gârliță este prezent în DLR ca „o specie de cerouiu”.

Pentru etimologia lui *gârniță* este amintit termenul *granica* (cu același sens, în bulgară și sârbă) și este legat de *gorun* (vezi *supra*, *góron*).

În DLR nu sunt consemnate:

² În *Dicționarul etnobotanic*, *gorun* apare pentru *Quercus petraea*, *Quercus pubescens* și *Quercus robur*.

³ Denumirea latină pentru *gorun* în lucrările de specialitate este *Quercus petraea*; vezi *Flora României*.

⁴ În *Dicționarul etnobotanic* apare doar pentru *Quercus frainetto* și *Quercus pubescens*.

⁵ La fel ca și *gorunul*, în *Dicționarul etnobotanic*, *tufan* apare pentru *Quercus petraea*, *Quercus pubescens* și *Quercus robur*.

⁶ În *Dicționarul etnobotanic* al lui Al. Borza sunt menționate următoarele „alte numiri” pentru *cer*: *ceran*, *cereție*, *ceretie*, *ceroi*, *ceren*, *cerone* (termenul este atestat în Iablanița, jud. Caraș-Severin, și credem că este vorba de forma *ceroaie*, incorrect literarizată), *cerulete*, *ștejărel*, *șeroi*.

⁷ În *Dicționarul etnobotanic*, pe lângă termenul *gârniță* au fost notați și: *gârână*, *gârliță*, *gârneață*, *gârnete*, *gârniță albă*, *tufă*; termenul *gârneață* apare și pentru *Quercus pubescens* – stejarul pufos. În același dicționar, denumirile *gârniță* și *gârniță* apar și pentru *Carpinus betulus* (carpen).

⁸ *Quercus frainetto* și *Quercus conferta* reprezintă aceeași specie, denumirile diferă în funcție de autori (*Flora României* 1977).

Gârniț, dar avem o variantă, *gârnéț* s.n., cu sensul ‘stejar mic’;

Gârnete (*de ștejar*);

Goronița este explicată în DLR ca „sămânță de goron, mai mărunță decât ghinda de stejar (Țara Oașului) VICIU, GL”, fără ca forma să fie înregistrată și pentru arbore;

Hetan. Forma nu apare în DLR, de altfel nici nu s-ar justifica prezența ei, ca atare, în dicționar. În transcriere fonetică apare cu h palatalizat, [h]etan. Cuvântul este discutat de D. Loșonți (2001, p. 158–159), sensurile identificate fiind de trunchi gros de copac, copac mare, vechi de sute de ani, trunchi de copac lung și subțire etc.) și literarizat *fietan*. O atestare în plus este cea din NALR–*Crișana*, chest. [1290] *codru*, unde în punctul 173 s-a notat [B] *hetán* [pl.] glosat drept „arbori mari, bâtrâni”.

Zada sau *laricele* (*Larix decidua*) face parte din genul *Larix*, iar *jneapănul* (*Pinus mugo*) face parte din genul *Pinus*, ambele din familia *Pinaceae* (ordinul *Coniferae*, subîncrângătura *Gymnospermae*)⁹.

Laricele este o specie europeană, cu areal fragmentat, concentrat aproape exclusiv pe teritorii montane (vezi h. 8). În țara noastră¹⁰, laricele spontan (aparținând subspeciei *carpatica*) se localizează în cinci centre muntoase: Ceahlău, Ciucaș, Bucegi, Lotru, Apuseni (Trascău–Vidolm). Centrul de maximă răspândire este cel din bazinul Latoriței (Lotru), în special Târnovul Mare și Târnovul Mic (*Dendrologie* 1979, p. 84).

În *Dicționarul etnobotanic* al lui Al. Borza, specia *Larix decidua* este înregistrată cu următoarele denumiri populare: *larice*, *zadă* (ca denumiri principale), și „alte numiri”: *brad roșu*, *brad de vară*, *cadrin*, *cădrin*, *cătrin*, *crin*, *crin de munte*, *dăcrin*, *lariș*, *lariță*, *rariț*, *zad*, *zadră*, *zăduț*, *viadă*.

În harta 426 **Zadă** (ALRM II, s.n.; vezi *infra*, Anexe, p. 519), din totalul punctelor anchetate, sunt prezenți termeni pentru „zadă” în 8 puncte situate în arealul speciei și în alte 3 din afara arealului (unde, de altfel, au fost notați termeni generali). În restul punctelor s-a notat fie că subiectul nu cunoaște termenul/specia, fie că nu există.

Din punctul de vedere al specificității termenilor, și aici avem:

1. *Termeni generali*:

a) **brad** (**brad alb**), ca „Numirea generică pentru arborii în totdeauna verzi din familia coniferelor (cfr. *pin*, *sihlă*, *molid*, *jneapăn*, *zmirdar*), spec. numirea speciei brad-alb” (DLR);

⁹ Pentru clasificare, vezi *Flora R.P.R., Dicționar etnobotanic, Flora României* 1977, *Dendrologie* 1979.

¹⁰ *Larix decidua* lipsește din *Dicționarul de fitonime* al lui Drăgulescu; în *Conspectul denumirilor științifice și al celor românești corespunzătoare. Cormofite sau plante superioare* din această lucrare sunt menționate doar *Larix leptolepis* (laricele japonez) și *Larix sibirica* (larice siberian).

b) molete „s.m. (Bot.) 1. (Ban., Olt., sud-vestul Transilv.) Numele mai multor specii de conifere¹¹: a) pin (*Pinus*), b) jep (*Pinus pumilio*), c) zadă (*Larix decidua*), d) brad (*Abies*), e) molid (*Picea excelsa*), f) ienupăr pitic (*Juniperus nana*)” (DLR, s.v. *molete*²);

c) zadă apare atât pentru *Larix decidua*, cât și pentru *Pinus silvestris* (pin); pl. *zade* și (rar) *zede*. – Și (învechit și popular) *zad* s.m., *zâdie*, *zâdră*, *zâdăr*, *zeadă* (s.f.); < lat. *daeda* (*taeda*) (vezi DLR);

d) luc (pl. *luci*) este numele unor „specii de arbori din familia pinaceelor: a) pin² (*Pinus silvestris*); b) jneapăn (*Pinus pumilio*), c) larice, zadă (*Larix decidua*)”¹² (DLR). Tot în DLR, regional este atestată și sintagma *brad luc* = brad alb < magh. *luc*, *lucs*. (Forma *luci* apare și pentru *jepi*.)

2. Termeni specifici: **cadrin**, **crim**, **meleajen**. În *Dicționarul etnobotanic* apare forma *cadrin*; *crim* este o variantă a lui *crin* din același dicționar, iar *meleajen* nu este consemnat în dicționarele consultate.

Arealul **jneapănului** (jep, cățun¹³) (*Pinus mugo*¹⁴) este în exclusivitate european, montan și subalpin (vezi *infra*, Anexe, h. 9). La noi vegetează la altitudini de 1400–1850 m în Carpații Nordici și la cca 1600–2300 m în Carpații Meridionali, fiind excelent adaptat la condițiile climatului aspru, subalpin (*Dendrologie* 1979, p. 107–108).

În harta 433 **Jepi** (ALRM II, s.n.; vezi *infra*, Anexe, p. 519), se poate constata prezența termenilor referitori la jneapăn în unele puncte din afara arealului, în zona de câmpie (pct. 53, 531, 705, 728, 791, 848, 872, 876, 886), unde s-a notat termenul general *brad*. Avem, așadar, trei serii de termeni pentru 'jneapăn':

1. Termeni cu caracter general pentru familia *Coniferae*:

a) brad (bread), molete, pin (vezi *supra*, termeni generali pentru 'zadă');

b) molidv (var. a lui **molid**): „2. (Ban. și sudul Transilv.) Numele mai multor specii de conifere: a) pin (*Pinus*), b) (și în sintagma **molid mic**) jep (*Pinus pumilio*); c) tisă (*Taxus baccata*)” – (Pl. *molizi*, Și: *molidv*, *molidf*, *molift*, (regional) *molit*, *molitv*, *moliv*, *molim*, *molin*; – Cf. alb *molikë*) (DLR).

c) luc(i) (vezi și harta 426 **Zadă**, din Anexe, p. 518);

¹¹ În *Dicționarul etnobotanic*, *molete* apare ca denumire pentru *Juniperus communis* (ienupăr), *Juniperus sibirica* (ienupăr pitic), *Picea abies* (molid), *Pinus silvestris* (pin).

¹² Pentru sensul menționat la **c**) atestările sunt chiar cele din ALRM II, s.n., harta 426 și din ALR I 1 949/556, 571.

¹³ În *Dicționarul etnobotanic* al lui Al. Borza, specia *Pinus mugo* este înregistrată pentru **jneapăn** (ca denumire principală), iar la „alte numiri” găsim un inventar bogat: *cătan*, *cătin*, *cățim*, *cățin*, *cățuni*, *cetină strămbă*, *dârzău*, *durzăi*, *durzău*, *gneapăn*, *gneapen*, *jep*, *îndorsăi*, *jepi*, *jepi de munte*, *jip*, *jâp* (= *jip*), *jipel*, *jipuș*, *jip mare*, *jipușor*, *jneap*, *jneapen*, *jnep*, *jnepen*, *jup*, *molift mic*, *pehin*, *pin*, *pin pitic*, *pin strămb*, *pin târător*, *pin mic*, *șneapăn*, *șneapăn mare*; vezi și Drăgulescu 2007.

¹⁴ În DLR denumirea latină menționată pentru *jneapăn* sau *jep(i)* este *Pinus pumilio*, care este, de fapt, o varietate a lui *Pinus mugo*.

d) jneapăn (var. **jinepeni**, pl.) (< lat. *juniperus*, -um, var. pop. *jeniperus*), în DLR apare pentru: 1. Ienupăr (*Juniperus communis*)¹⁵, 2. Ienupăr pitic (*Juniperus nana*), 3. Jepi (*Pinus pumilio*), iar pentru 4, drept *Pinus Mughus*, e menționată „o plantă cu frunze lungi și flori galbene, numită și scop”;

e) cetină – pe lângă sensurile generale (‘brad’, ‘pin’, ‘brad-alb’, ‘molid’) forma este notată în DLR și ca nume pentru *Juniperus communis*, denumire ce o regăsim pentru ienupăr și în *Dicționarul etnobotanic*;

f) zeadă, varianta a lui *zadă*, întâlnit pentru *Larix decidua* și pentru *Pinus silvestris* (pin) (vezi DLR).

2. Termeni pentru două specii:

a) spin, menționat în DLR cu referire la „două specii de arbori din familia pinaceelor: **a)** pin² (**1 a)** (*Pinus silvestris*); **b)** jneapăn (*Pinus mugo*)”;

b) durzâi (pl.) atât pentru jneapăn (*Pinus mugo*) cât și pentru ienupăr (*Juniperus communis*). Ca variantă, în DLR este notată și forma *dârzău*, s.m. (regional) jneapăn, cu pl. *dârzăi* și etimologia necunoscută.

c) hilimoacă, atât pentru jneapăn (*Pinus mugo*), cât și pentru ienupăr (*Juniperus communis*); pe lângă **hilimoacă** (formă atestată în Făgăraș, la fel ca în harta 433), *Dicționarul etnobotanic* a notat pentru *Juniperus communis* (ienupăr) și formele *helimoacă* (atestată în jud. Brașov) și *holomoacă*. Forma **hilimoacă** este consemnată de DLR „s.f. (Bot.) = ienupăr pitic (*Juniperus nana*) (Transilv.) Panțu PL.”, iar pentru etimologie se conferă *filimică*, denumirea pentru gălbenele (*Calendula officinalis*), cu etimologia necunoscută.

d) bulimoacă – forma trebuie corelată cu cele de mai sus, de la **c**); ca atestare semnalăm varianta *butimoacă* notată de Al. Borza în *Dicționarul etnobotanic*, pentru același *Juniperus communis* (ienupăr).

3. Termeni speciali pentru *Pinus mugo*:

a) jep, jip¹⁶, **jepiu**. În DLR *jep(i)* este forma pentru *Pinus pumilio*, la etimologie este notat: „Cuvânt străvechi, de aceeași origine preromană, probabil celtică (*jupikellos* «jneapăn») ca și *gëp*, *žip*, *žup*, *žúp* etc. din Alpii romanici (unde însemnează «Rhododendron ferrugineum și hirsutum») DR V 798–799”.

b) brad rozmolîn – forma este menționată în Drăgulescu 2007 pentru *Pinus mugo*. *Rozmolîn* apare în DLR ca variantă pentru *rozmarin* (< germ. *Rosmarin*). Sintagma *brad rozmolîn* se explică, probabil, prin legătura cu *rozmarinul de munte*

¹⁵ Este de remarcat mulțimea de denumiri (din *Dicționarul etnobotanic*) pentru *Juniperus communis* (ienupăr), fapt explicabil datorită etimonului comun cu cel al *jneapănului* (*Pinus mugo*). Avem, așadar, forme de la *jneapăn*: *ireapăn*, *jerebene*, *jinăpăn*, *jineapăn ce înspină*, *jinept*, *jireapăn*, *jirepen*, *jâneapăn* (= *jineapăn*), *jneap*, *jneapăn*, *jneapăr*, *jnepen*, *șinap*, *șneapăn*, *șneapen*, *șnep*, *șnepen* și variante ale formei *ienupăr*: *ieniper*, *ienuper*, *ineaper*, *ineper*, *iniper*, *iunipăr*, *iuniper*, posibile forme neologice din lat. *iuniperus*, -um (pătruns și în graiul popular, cfr. dubletul *jneapăn*) (DLR).

¹⁶ Forma *jip* apare în *Dicționarul etnobotanic* și ca nume pentru *Quercus petraea* (gorun) în jud. Olt.

„plantă erbacee din familia compozitelor, cu tulpină robustă, cu flori albe-gălbui, care crește prin poienile din păduri și în regiunile de munte”, descriere notată la 2. (regional) în DLR.

Concluzii

În urma analizei legăturii dintre fapte de natură lingvistică oferite de materialul dialectal și informații extralingvistice, putem constata existența unei corelații directe între arealul natural al speciilor forestiere discutate (cer, gârniță, larice/zadă, jneapăn/jepi) și ariile termenilor care se referă la aceste specii; în zonele unde speciile sunt prezente, există termeni prin care informatorii identifică varietatea în discuție deosebind-o de speciile înrudite.

Corelarea faptelor de limbă cu informații din alte domenii decât cel lingvistic ajută la stabilirea specificității termenilor, la decelarea și nuanțarea sensurilor unor termeni.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

- ALR I = Material inedit, adunat de Sever Pop pentru ALR I (aflat la Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” din Cluj-Napoca al Academiei Române).
- ALR II, s.n. = *Atlasul lingvistic român* [II], serie nouă, vol. III, [București,] Editura Academiei R.P.R., 1961.
- ALRM II s.n. = *Micul Atlas Lingvistic român* [II], serie nouă, vol. II, București, Editura Academiei R.S.R., 1967.
- Dendrologie* 1979 = V. Stănescu, *Dendrologie*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1979.
- Dicționar etnobotanic* = Al. Borza, *Dicționar etnobotanic cuprinzând denumirile populare românești și în alte limbi ale plantelor din România*, București, Editura Academiei R.S.R., 1968.
- DLR = *Dicționarul limbii române (DA/DLR)*. Ediție anastatică, vol. I–XIX, București, Editura Academiei Române, 2010.
- Drăgulescu 2007 = Constantin Drăgulescu, *Dicționar de fitonime românești*. Ediția a II-a completată, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 2007.
- Flora R.P.R.* = *Flora Republicii Populare Române*, vol. I, București, Editura Academiei R.P.R., 1952.
- Flora României* = Al. Beldie, *Flora României. Determinator ilustrat al plantelor vasculare*, I, București, Editura Academiei R.S.R., 1977.
- Indreica 2011 = Adrian Indreica, *The Occurrence of Quercus Cerris in Covasna County*, în „Bulletin of the Transilvania University of Brașov”, series II. Forestry, Wood Industry, Agricultural Food Engineering, IV (LIII), 2011, nr. 1, p. 49–54.
- Loșonți 2001 = Dumitru Loșonți, *Soluții și sugestii etimologice*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001.
- NALR–Crișana = Dorin Urișescu, Ionel Stan, *Noul Atlas lingvistic român. Crișana*. Material inedit aflat la Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” din Cluj-Napoca al Academiei Române.

LINGUISTIC TERMS FOR FORESTRY SPECIES HAVING A LIMITED
NATURAL HABITAT: TURKEY OAK (*QUERCUS CERRIS*), HUNGARIAN
OAK (*QUERCUS FRAINETTO*), MOUNTAIN PINE (*PINUS MUGO*),
EUROPEAN LARCH (*LARIX DECIDUA*)
(Abstract)

The study is dedicated to the correlation between the natural habitat of some forestry species living in a limited natural habitat and the presence of the linguistic terms naming the species mentioned in the title. The analysis of the linguistic terms and their specific use reveals the fact that there is a direct correlation between the presence of the trees in an area and specific terms referring to them.

Cuvinte-cheie: *areal natural, corelație, termen lingvistic, cer (Quercus cerris), gărniță (Quercus frainetto), jepi (Pinus mugo), zadă (Larix decidua).*

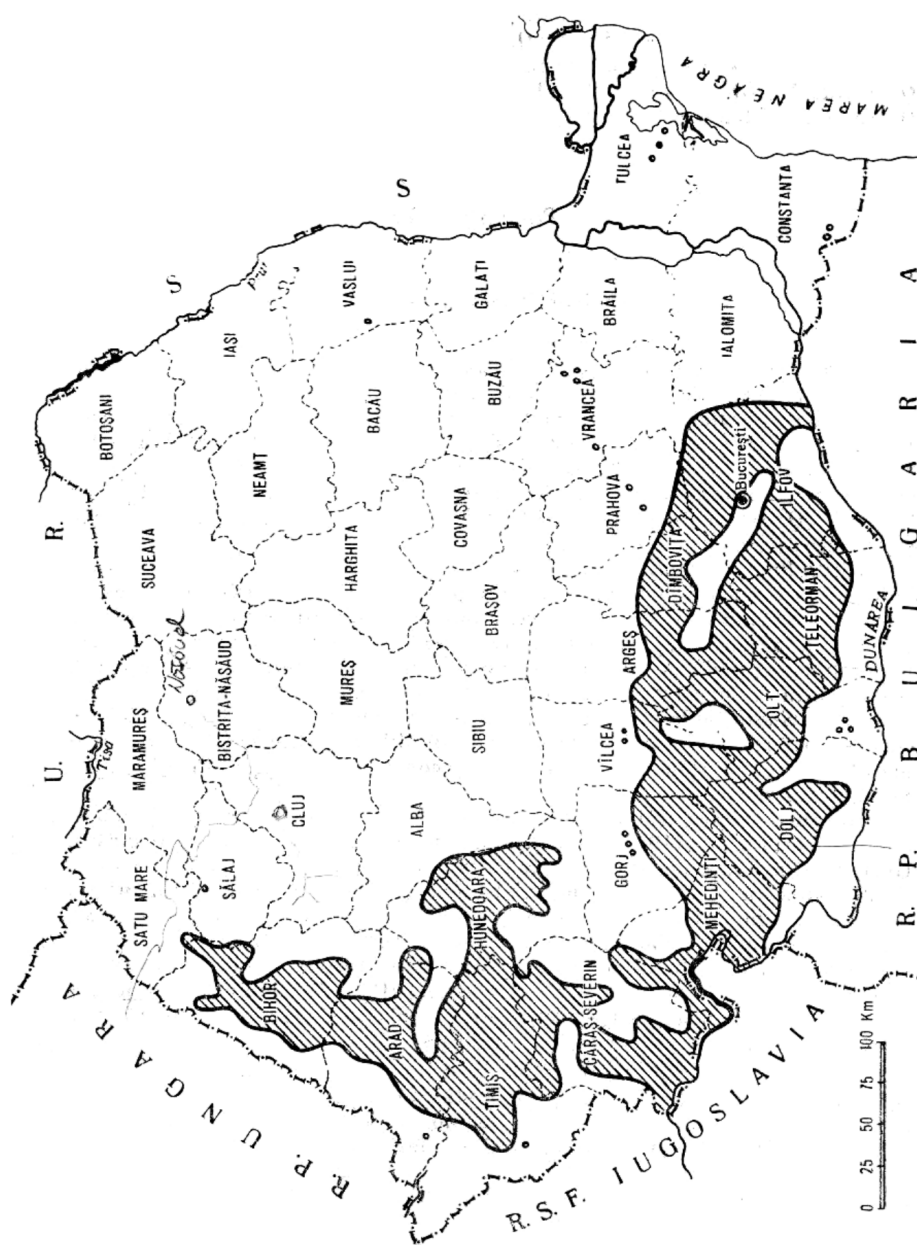
Keywords: *natural habitat, correlation, linguistic term, Turkey oak (Quercus cerris), Hungarian oak (Quercus frainetto), mountain pine (Pinus mugo), European larch (Larix decidua).*

*Institutul de Lingvistică
și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”
Cluj-Napoca, str. E. Racoviță, 21
veronica_vlasin@yahoo.com*

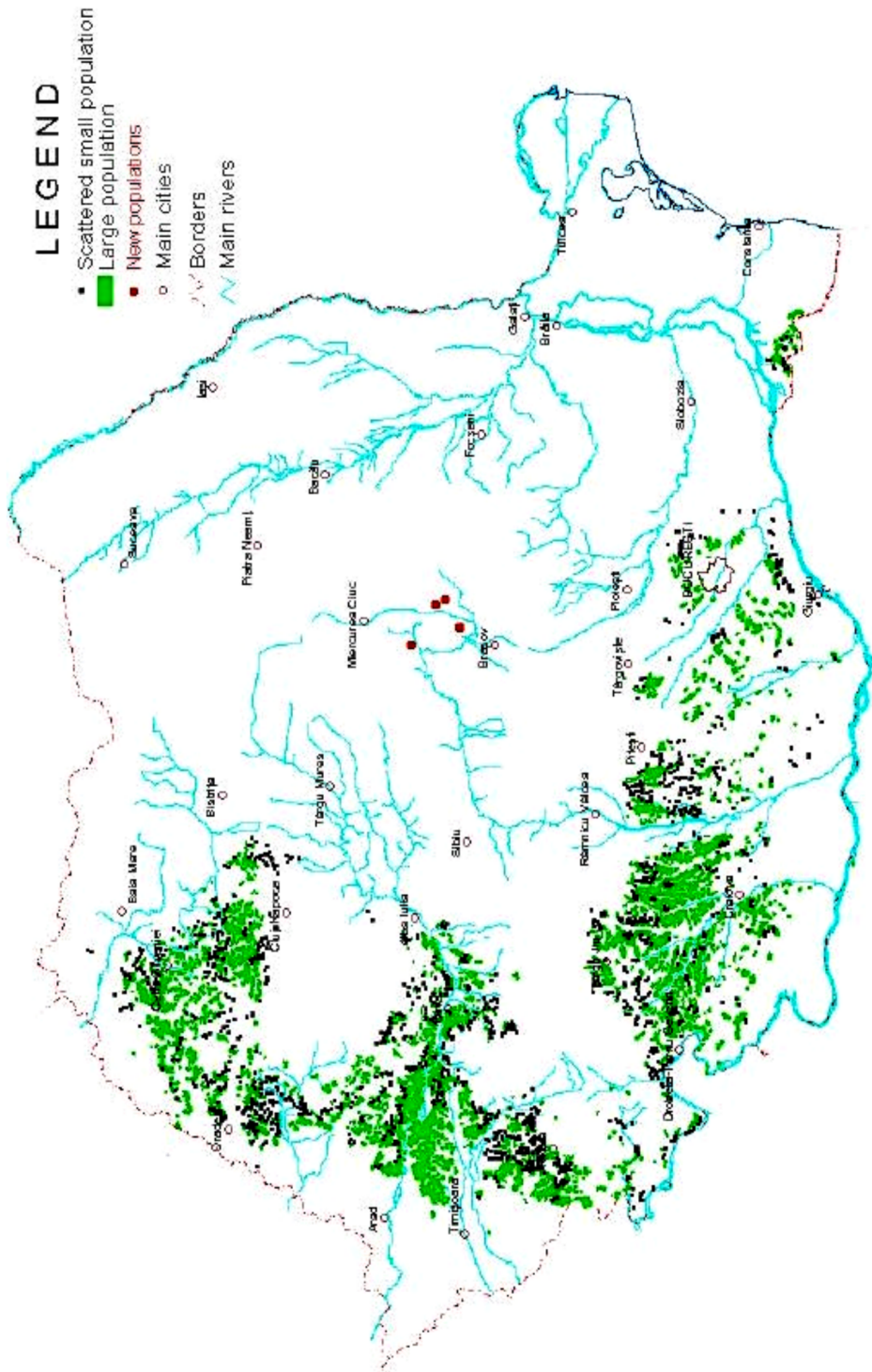
*Universitatea de Științe Agricole
și Medicină Veterinară
Cluj-Napoca, Calea Mănăstur, 3–5
horiavd@yahoo.com*

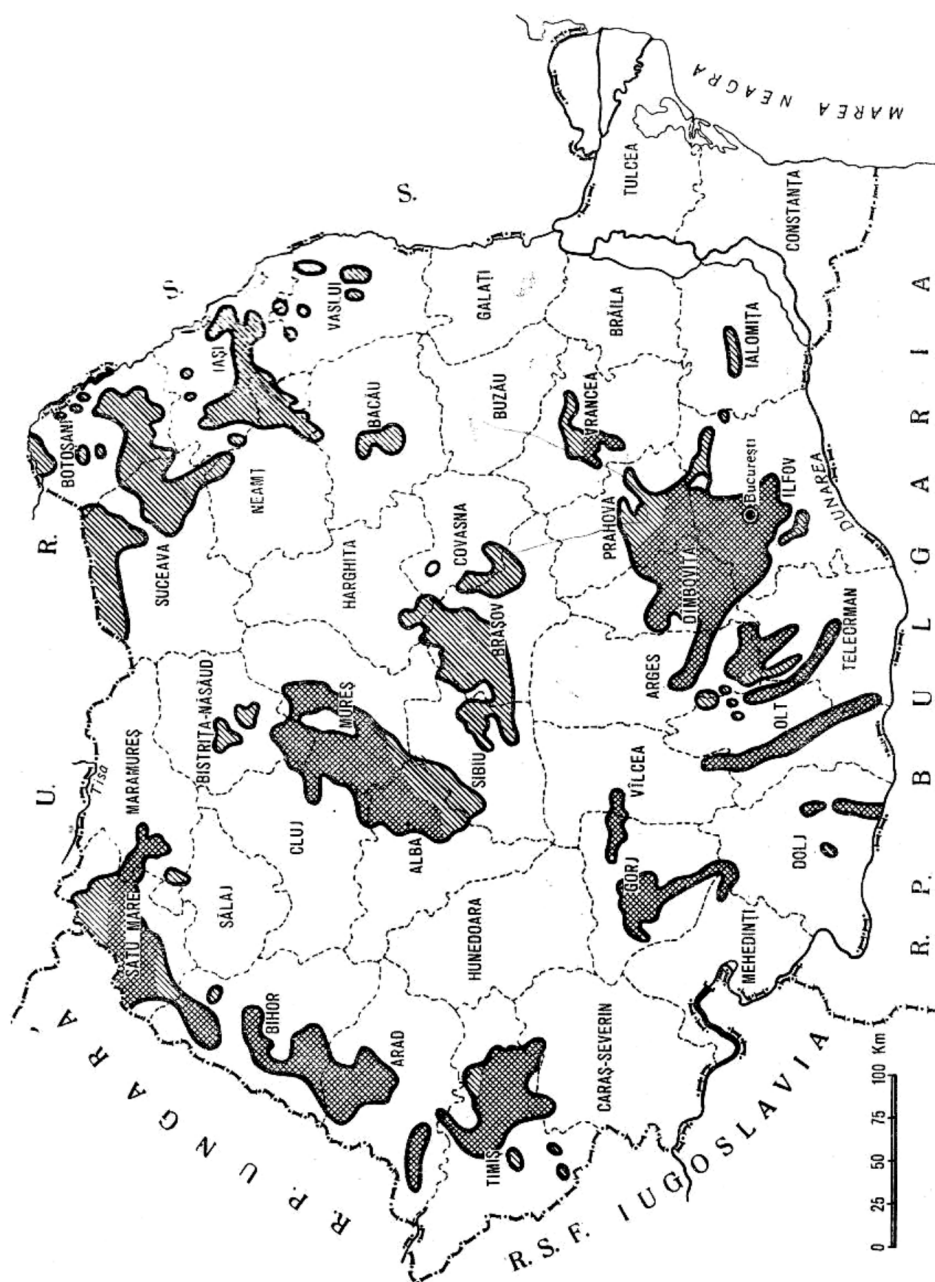
ANEXE

Harta 1. Arealul cerului (după *Dendrologie* 1979)

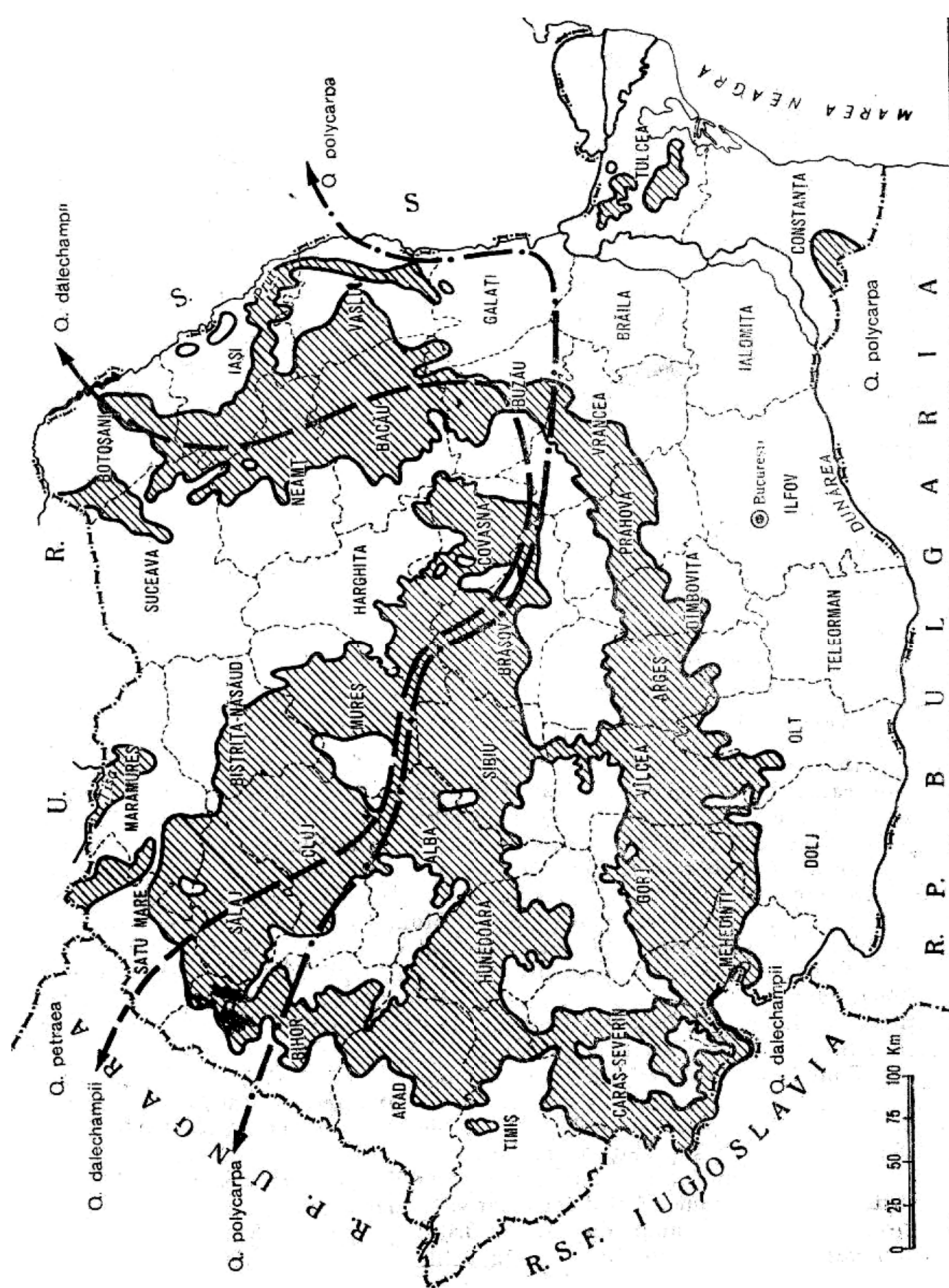

Harta 2. Arealul cerului (după ICAS, București, *apud* Indreica 2011)

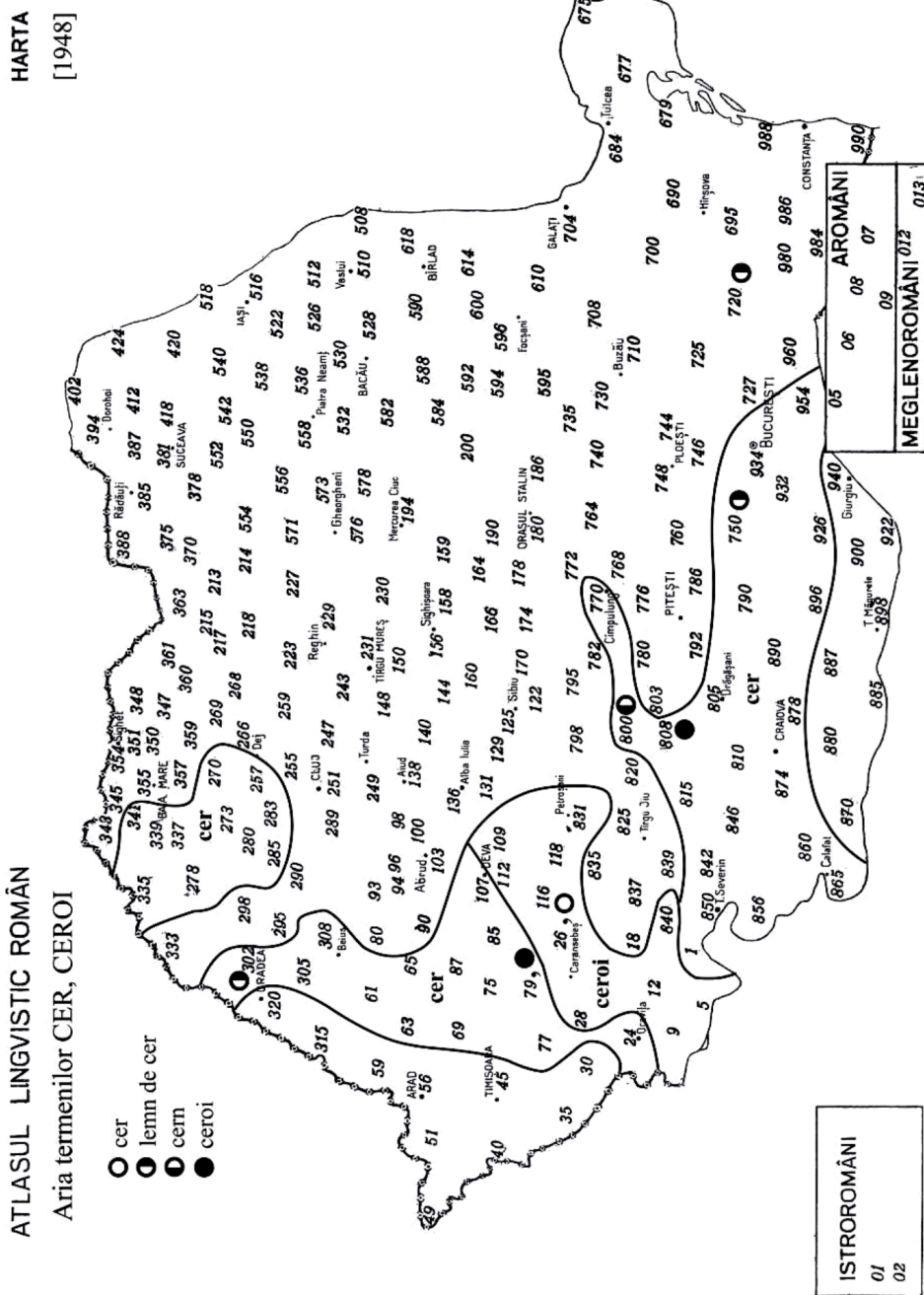

Harta 4. Arealul stejarului (după *Dendrologie* 1979)

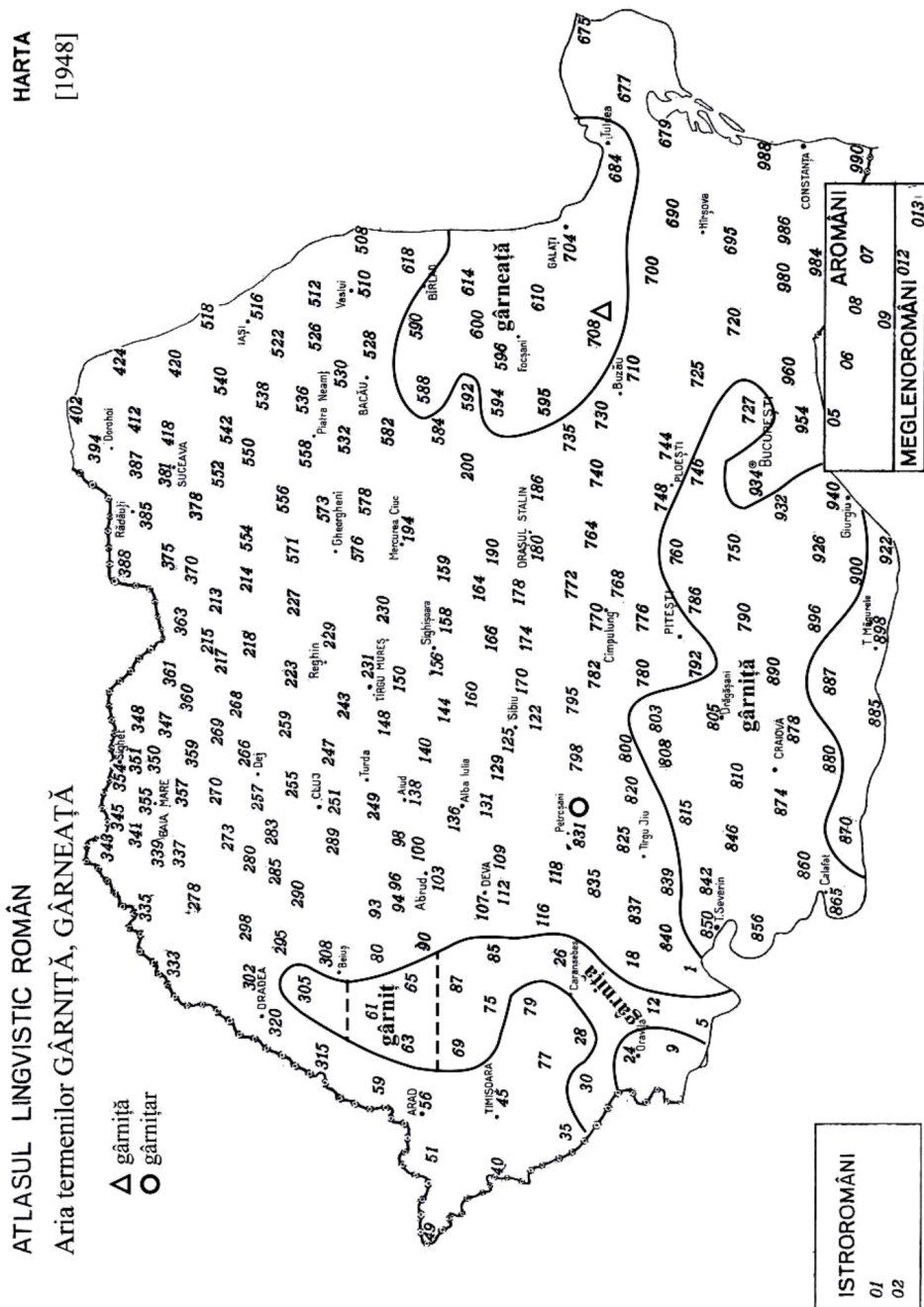
Harta 5. Arealul gorunului (după *Dendrologie* 1979)

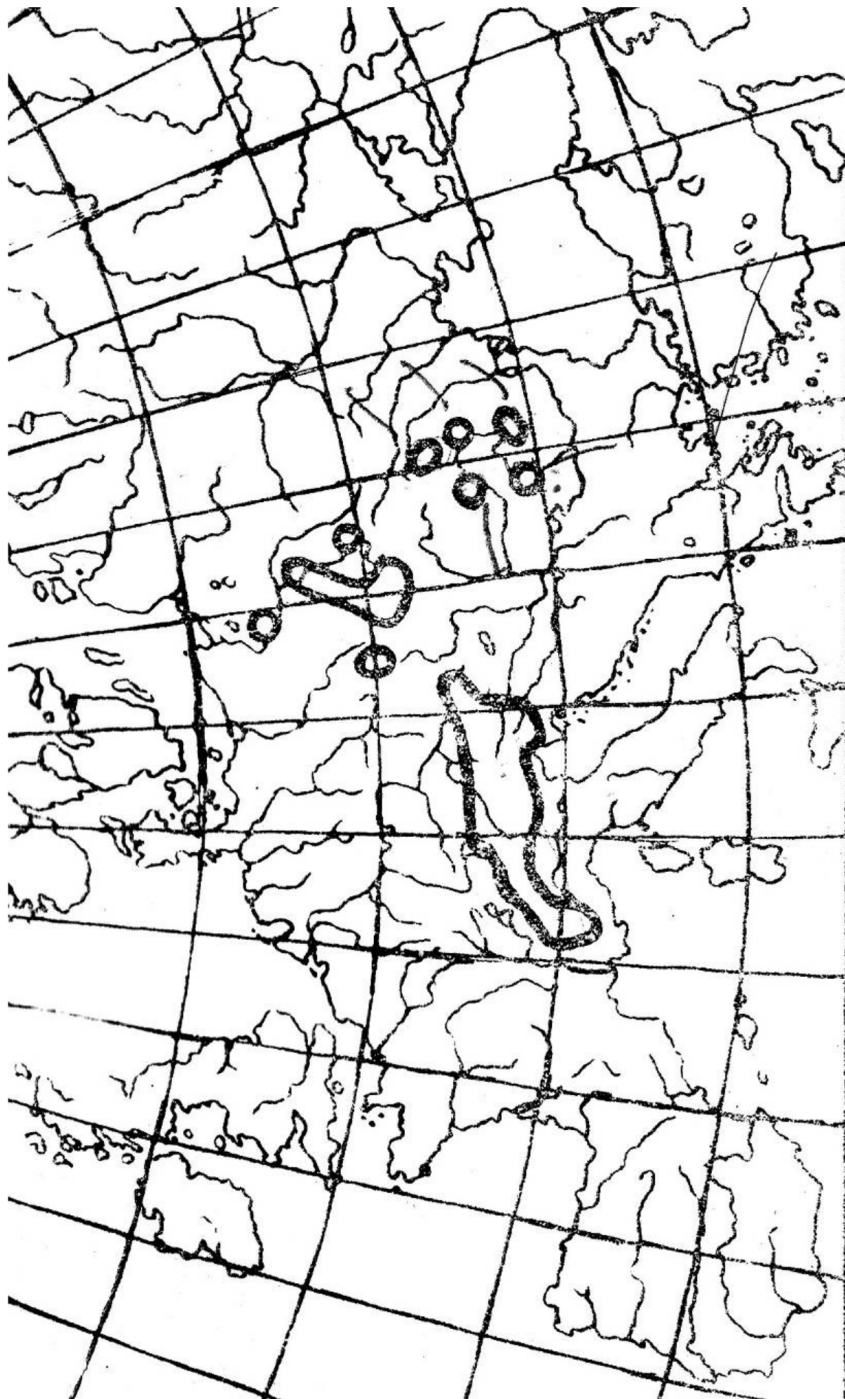

Harta 6. Răspândirea termenilor CER, CEROI (după ALR I, [1948])

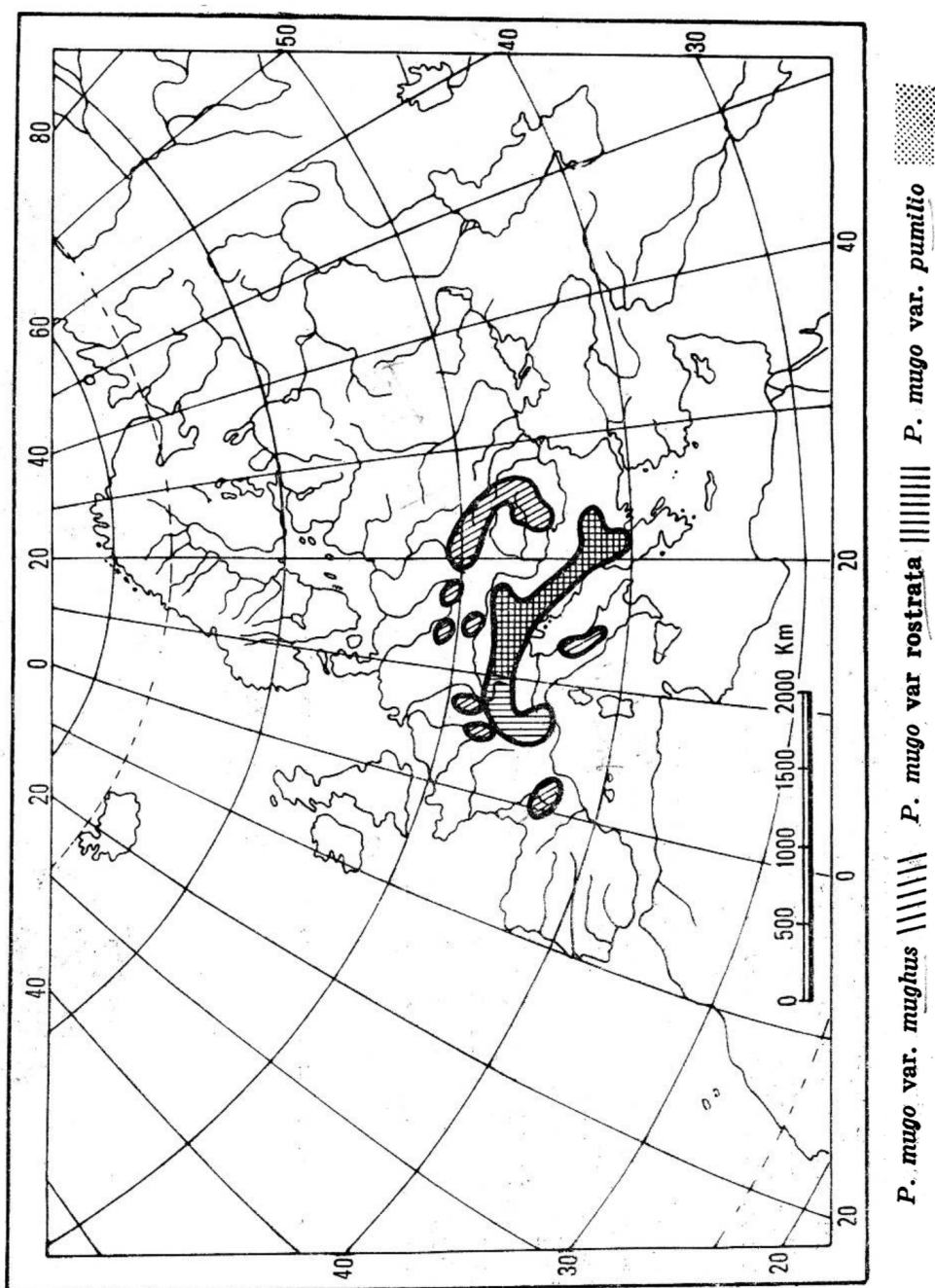

Harta 7. Răspândirea termenilor GÂRNIȚĂ, GÂRNEAȚĂ (după ALR I, [1948])

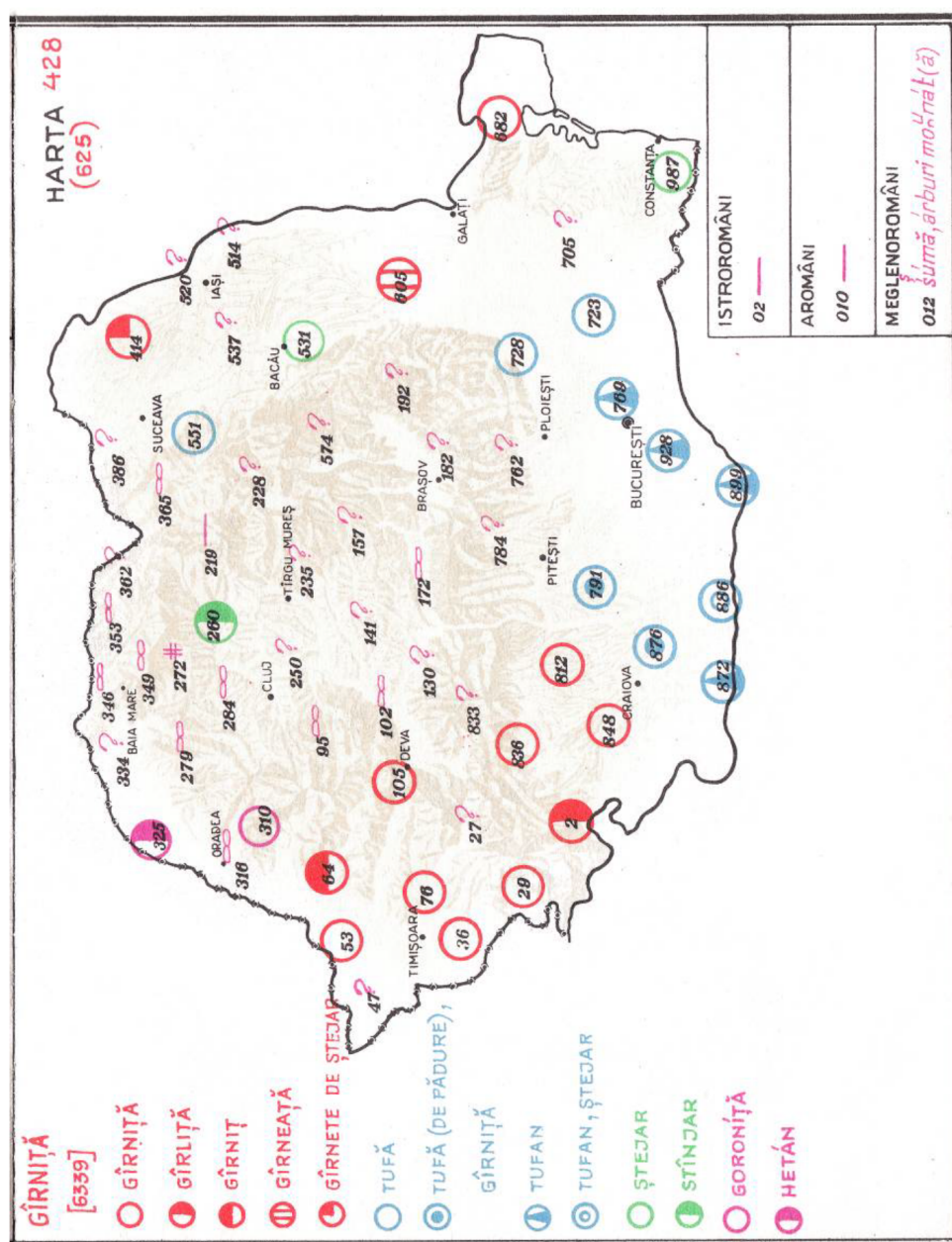

Harta 8. Arealul lariceii (după *Dendrologie* 1979)

Harta 9. Arealul jneapănului (după Dendrologie 1979)

Harta 428. Termeni pentru GÂRNIȚĂ (după ALR II, s.n., vol. II)

Harta 426. Termeni pentru ZADĂ (după ALR II, s.n., vol. II)

